

**Dret Civil IV****2013/2014**

Codi: 102238

Crèdits: 6

| Titulació    | Tipus | Curs | Semestre |
|--------------|-------|------|----------|
| 2500786 Dret | OB    | 3    | 2        |

**Professor de contacte**

Nom: Susana Navas Navarro

Correu electrònic: Susana.Navas@uab.cat

**Utilització d'idiomes**

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)

Algun grup íntegre en anglès: No

Algun grup íntegre en català: Sí

Algun grup íntegre en espanyol: Sí

**Prerequisits**

Per a un bon seguiment del curs de Dret civil IV és necessari un bon coneixement de les bases del Dret romà, del Dret civil I, del Dret civil II i del Dret civil III. Pertinent també és el correcte ús de la terminologia jurídica.

**Objectius**

Dret civil IV és una assignatura que s'imparteix al primer (ADE+Dret) i segon (Dret) quadrimestre del tercer any. Es tracta d'una assignatura que serveix per tal que l'alumne adquireixi nocions bàsiques en seu de drets reals i dret hipotecari, per tant, és una matèria essencial dins del Grau. Així, el Dret civil IV té la utilitat acadèmica d'obrir els conceptes generals en dret de béns que després seran desenvolupats en les diverses assignatures a càrrec de la unitat de Dret civil (també d'altres assignatures del Grau) i especialment en les assignatures optatives proposades per aquesta unitat. En aquest sentit, el Dret civil IV és la base a partir de la qual es desenvoluparan les assignatures optatives: Dret de família, Dret de successions, Dret de menors, Responsabilitat civil, Dret del consum. A més a més, aquesta aportació formativa tindrà una incidència molt important en altres assignatures del Grau.

El Dret civil IV pretén de l'estudiant l'assoliment de diversos objectius entre els quals destaquen particularment:

- Identificar els conceptes fonamentals de la teoria general del dret de béns i de les relacions jurídico-reals en particular.
- Conèixer el sistema d'adquisició i transmissió de la propietat i dels altres drets reals en el nostre sistema jurídic diferenciant-lo dels models comparats.
- Comprendre els elements bàsics dels drets reals i connectar-los amb el dret d'obligacions i dret de contractes.

**Competències****Dret**

- Analitzar adequadament les qüestions vinculades amb la igualtat entre homes i dones.
- Buscar, interpretar i aplicar normes jurídiques, argumentant cada un d'aquests assumptes.
- Comunicar de manera persuasiva els punts de vista propis.
- Contextualitzar les diferents formes de creació del dret en la seva evolució històrica i en la seva realitat actual.

- Defensar oralment de forma clara i estructurada les idees, els treballs, informes, escrits i dictamens.
- Demostrar que es té una consciència crítica en l'anàlisi de l'ordenament jurídic i el desenvolupament de la dialèctica jurídica.
- Demostrar un raonament reflexiu i crític: anàlisi, síntesi, conclusions.
- Identificar els conflictes d'interessos subjacents en litigis i casos reals.
- Identificar, conèixer i aplicar els principis bàsics i generals de l'ordenament jurídic.
- Incorporar els mecanismes necessaris per conèixer, valorar i aplicar les reformes legislatives així com per seguir els canvis que es produeixen en una determinada matèria.
- Planificar i organitzar: gestió del temps, dels recursos, etc.
- Redactar i formalitzar treballs, informes, escrits i dictamens.
- Ser capaç de generar coneixements, tenir iniciativa i creativitat, innovar i aportar noves idees.
- Treballar en equip: poder formar part de grups de treball i també coordinar-los i prendre decisions que afectin tot el grup.

## Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar els conceptes fonamentals del dret civil.
2. Analitzar les institucions pròpies del dret patrimonial.
3. Aplicar els conceptes de manera transversal en les diverses matèries que compreses en el dret civil a partir de la jurisprudència emanada dels diferents òrgans jurisdiccionals.
4. Aplicar els coneixements adquirits en l'elaboració de documents que reflecteixin determinats interessos jurídics.
5. Aplicar estratègies comunicatives per identificar i exposar conflictes de caràcter jurídic en els diversos àmbits del dret civil, civil familiar, de successions, de consum, de menors, de responsabilitat civil.
6. Aplicar estratègies per a produir textos escrits i orals en els diversos àmbits del dret civil.
7. Comunicar de manera persuasiva els punts de vista propis.
8. Contextualitzar les formes de creació del dret en l'àmbit patrimonial.
9. Defensar oralment de forma clara i estructurada les idees, els treballs, informes, escrits i dictamens.
10. Definir els conceptes europeus i internacionals en matèria d'igualtat.
11. Demostrar un raonament reflexiu i crític: anàlisi, síntesi, conclusions.
12. Distingir el context sociojurídic de les diverses institucions civils.
13. Elaborar informes sobre els nous canvis legals.
14. Exposar oralment, amb un discurs crític, les reformes de les institucions civils.
15. Identificar els conflictes d'interessos que pretén resoldre el legislador quan elabora normes civils.
16. Interpretar críticament els fonaments del dret civil.
17. Planificar i organitzar: gestió del temps, dels recursos, etc.
18. Produir textos orals en els diversos àmbits del dret civil, en què es demostrin capacitats comunicatives específiques.
19. Produir textos orals i escrits en els quals sigui present el discurs igualitari.
20. Produir textos orals i escrits exposant punts de vista propis que incideixin en les institucions jurídicocivils.
21. Redactar i formalitzar treballs, informes, escrits i dictamens.
22. Redactar textos escrits (contractes, testaments).
23. Resoldre interferències entre els diferents interessos en conflicte presents en les normes civils.
24. Ser capaç de generar coneixements, tenir iniciativa i creativitat, innovar i aportar noves idees.
25. Treballar en equip: poder formar part de grups de treball i també coordinar-los i prendre decisions que afectin tot el grup.

## Continguts

### DRETS REALS

### PART GENERAL

### TEMA 1. EL DRET REAL. ADQUISICIÓ I TRANSMISSIÓ DEL DRET REAL

1. El dret real: concepte, classes. Les situacions intermèdies

- 2. Fonts de creació dels drets reals
- 3. El doble sistema d'adquisició i de transmissió de drets reals
- 4. La tradició: concepte i modalitats

## TEMA 2. LA POSSESSIÓ

- 1. Concepte. Possessió i detenció
  - 1.1. Subjectes. Capacitat. La copossessió i la concurrència de possessions
  - 1.2. Objecte
  - 1.3. Contingut
- 2. El concepte possessori. La inversió o interversió. Continuïtat
- 3. Possessió de bona i mala fe
- 4. Modes d'adquisició de la possessió. Capacitat. Possessió clandestina i amb violència
- 5. Acabament de la possessió: Causes
- 6. Efectes de la possessió:
  - 6.1. Possessió i títol. Adquisició de bona fe de béns mobles
  - 6.2. Liquidació de la situació possessòria
- 7. La tutela judicial de la possessió. L'acció publiciana

## TEMA 3. LA DONACIÓ

- 1. La donació: naturalesa jurídica
- 2. L'acte dispositiu de donació:
  - 2.1. Estructura
  - 2.2. Capacitat del donant i del donatari
  - 2.3. Objecte
  - 2.4. Limitacions de l'efecte dispositiu: Donacions condicionals i a termini Donació amb clàusula de reversió. Donació amb reserva de la facultat de disposar
- 3. La causa gratuïta:
  - 3.1. La donació modal. La donació remuneratòria. La donació indirecta
  - 3.2. Efectes derivats de la causa gratuïta
  - 3.3. La revocació de donacions
- 4. El títol lucratiu:
  - 4.1. Forma
  - 4.2. Acceptació del donatari
  - 4.3. Eficàcia de la donació

5. Les donacions amb caràcter benèfic

TEMA 4. LA USUCAPIÓ

1. Concepte, Subjectes i objecte

2. Requisits:

2.1. La possessió hàbil per usucapir

2.2. Els terminis. Interrupció. Suspensió

3. La usucapió alliberadora

4. Renúncia a la usucapió

5. La usucapió i el registre de la propietat

TEMA 5. EXTINCIÓ DELS DRETS REALS

1. Diferència entre extinció i causes d'extinció del dret real

2. La pèrdua del bé. La subrogació real

3. La consolidació. Drets reals de propietari

4. La renúncia

DRETS REALS EN PARTICULAR

TEMA 6. EL DRET DE PROPIETAT

1. El dret de propietat. Concepte, funció social. La llei 18/2007, de 28 de desembre, del dret a l'habitatge. Prohibicions de disposar

2. Restriccions al dret de propietat:

2.1 Concepte

2.2 Restriccions en interès públic

2.3 Restriccions en interès privat. Relacions de veïnatge: Relacions de contigüïtat

2.4 Estat de necessitat

3. Les immissions: concepte, classes i règim jurídic. Doctrina jurisprudencial i especial referència al medi ambient

4. Modes d'adquisició del dret de propietat:

4.1. L'accessió. Regles generals. L'accessió immobiliària. L'accessió mobiliària.

4.2. Adquisició per ocupació. Règim jurídic de les troballes i dels objectes d'extraordinari valor

5. L'abandonament de la propietat

6. Protecció del dret de propietat

6.1. L'acció reivindicatòria: concepte. Requisits. Efectes

6.2. Accions d'exclusió: acció negatòria, tancament de finques, delimitació i fitació

TEMA 7. LES SITUACIONS DE COMUNITAT

1. Comunitat i cotitularitat. Situacions de comunitat. Societat i comunitat. Regulació
2. Comunitat ordinària indivisa: concepte i constitució.
  - 2.1. Drets individuals sobre la comunitat.
  - 2.2. Drets i deures sobre l'objecte de la comunitat
  - 2.3. Extinció: la divisió de la comunitat.
3. La propietat horitzontal. Configuració. Constitució i règim jurídic. Òrgans de la comunitat.
  - 3.1. Propietat horitzontal simple
  - 3.2. Propietat horitzontal complexa
  - 3.3. Comunitats i subcomunitats per garatges i trasters
  - 3.4. Propietat horitzontal per parcel·les: concepte i configuració jurídica. Els elements privatis i comuns. Títol de constitució. Extinció
4. Comunitat per torns: Concepte i configuració jurídica. Títol constitutiu. Contingut. Extinció. L'aprofitament per torns de béns immobles d'ús turístic (Llei 42/1998)
5. La comunitat especial de mitgeria: concepte, classes i règim jurídic

TEMA 8. DRET D'USDEFRUIT. DRET D'US I DRET D'HABITACIÓ. DRET REAL D'APROFITAMENT PARCIAL

1. Dret real d'usdefruit: concepte i constitució
2. Objecte. Subjecte i cotitularitat
3. Contingut: drets i deures de l'usufructuari i del nu propietari
  - 3.1. Càrregues abans de prendre possessió. Despeses
  - 3.2. Disposició del dret. Usdefruit amb facultat de disposició
  - 3.3. Els fruits i les millores
4. Extinció, liquidació i defensa
5. Usdefruits especials: de boscos i de plantes; usdefruits de diners i de participacions en fons d'inversió
6. Els drets d'ús i habitació: règim jurídic comú. Dret d'ús. Dret d'habitació
7. El dret d'aprofitament parcial: concepte. Constitució i règim jurídic. Extinció

TEMA 9. DRET DE SERVITUD

1. Dret de servitud: concepte i constitució
2. Contingut: general i accessori. Servitud de llums i vistes
3. Servitud sobre finca pròpia
4. Les servituds forçoses
5. Extinció de les servituds. Modificació de les finques i extinció de les servituds

6. Protecció: l'acció confessòria

TEMA 10. DRET DE SUPERFÍCIE. DRET DE VOL. DRET DE CENS

1. El dret de superfície:

1.1. Concepte. Classes

1.2. Constitució. Règim jurídic voluntari i legal

1.3. La reversió

1.4. L'extinció

1.5. La rabassa morta

2. El dret de vol:

2.1. Concepte i característiques

2.2. Constitució. Transmissibilitat. Contingut: exercici

2.3. Extinció

3. El dret de cens:

3.1. Concepte

3.2. Disposicions generals:

3.2.1. Constitució

3.2.2. La pensió

3.2.3. L'extinció: causes, la redempció

3.3. Classes: cens emfitèutic i cens vitalici

TEMA 11. DRETS D'ADQUISICIÓ PREFERENT

1. Els drets d'adquisició preferent: concepte, classes. Títol de constitució. Extinció

2. Drets d'adquisició voluntària: règim jurídic general

2.1. Dret d'opció: constitució, contingut i exercici del dret

2.2. Drets de tanteig i retracte: constitució, contingut i exercici dels drets

3. Drets de tanteig i retracte legals. Retracte de confrontants. La torneria

4. Col·lisió i preferència entre drets d'adquisició

TEMA 12. ELS DRETS REALS DE GARANTIA (I): RETENCIÓ, PENYORA, ANTICRESI

1. Els drets reals de garantia: concepte i caràcters. Classes i eficàcia jurídica general

2. Dret de retenció:

2.1 Concepte. Constitució

2.2 Règim jurídic. Efectes

2.3 Retenció de béns mobles de poc valor

3. La penyora:

3.1. Concepte. Constitució

3.2. Règim jurídic. Efectes

3.3. Breu referència a les "garanties financieras" regulades en el RDL 5/2005, d'11 de març, de reformes urgents para el impulso de la productividad y para la mejora de la contratación pública

3.4. La penyora sense desplaçament: règim jurídic

4. L'anticresi:

4.1. Concepte. Constitució

4.2. Règim jurídic. Efectes

TEMA 13. ELS DRETS REALS DE GARANTIA (II): L'HIPOTECA

1. Concepte legal i doctrinal

2. Objecte i extensió objectiva de l'hipoteca

3. Subjectes: deutor hipotecant, hipotecant no deutor i tercer posseïdor de finca hipotecada, creditor hipotecari

4. La constitució de l'hipoteca: voluntària i legal

5. Contingut de l'hipoteca:

5.1. Règim jurídic del crèdit hipotecari: acció de devastació

5.2. Modificació i subrogació de crèdits hipotecaris (Llei 41/2007 de 7 de desembre)

6. Accions. Terminis. Procediments per realitzar el valor dels béns hipotecats

7. L'extinció de l'hipoteca. Cancel·lació registral

8. L'hipoteca mobiliària. Règim jurídic

DRET REGISTRAL. REGISTRES JURÍDICS

TEMA 14. EL REGISTRE DE LA PROPIETAT

1. El registre de la propietat: concepte. Els sistemes registrals. El sistema registral espanyol. La Llei hipotecària i les lleis civils

2. Els anomenats principis hipotecaris: concepte i enumeració. La publicitat registral

3. Les situacions que ingressen en el registre. Els títols inscriptibles

4. La finca registral: concepte i tipus

5. Els principals assentaments del registre: la inscripció, les anotacions preventives, les notes marginals. La cancel·lació

6. Eficàcia de la constància registral

TEMA 15. EL REGISTRE DE BÉNS MOBLES

1. Introducció i normes que el regulen

## 2. Seccions que integren el registre de béns mobles

### 3. Característiques del registre de béns mobles:

#### 3.1. Objecte d'inscripció

#### 3.2. Foli real i foli personal

#### 3.3. Aspectes formals de la titulació

#### 3.4. Eficàcia de la inscripció. La publicitat formal

## Metodologia

El procés d'aprenentatge té com a base el treball de l'estudiant, qui aprèn treballant, essent la missió del professorat ajudar-lo en aquesta tasca subministrant-li informació i mostrant-li les fonts on es pot aconseguir.

El desenvolupament de la docència de l'assignatura i de la formació de l'estudiant es fonamenta en les següents activitats:

### 1. Activitats dirigides:

1.1 Classes magistrals: on l'estudiant assoleix les bases conceptuals de la matèria i seu el marc jurídic normatiu i jurisprudencial. Les classes magistrals són les activitats en les quals s'exigeix menys interactivitat a l'estudiant i estan concebudes com un mètode fonamentalment unidireccional de transmissió de coneixements del professor a l'alumne.

1.2. Classes pràctiques: on els estudiants analitzen i resolen juntament amb el professor casos pràctics prèviament elaborats. En supòsits concrets, els casos s'elaboraran a classe. La base del treball pràctic és la comprensió i aplicació crítica de la normativa i jurisprudència relacionades amb el contingut essencial explicat a les classes teòriques.

### 2. Activitats supervisades:

Es tracta d'activitats que els estudiants desenvoluparan en l'aula, amb la supervisió i suport del professor. Es tracta de l'elaboració d'algun supòsit pràctic en l'aula, estudi i discussió oral de textos jurídics, bé de la realització d'esquemes d'alguns epígrafs de l'assignatura, de l'elaboració d'un glossari de conceptes. El contingut concret d'aquestes activitats el determinarà el professor de cada grup.

### 3. Activitats autònomes:

3.1. Elaboració de documents: es tracta de documents de les activitats pràctiques que seran lliurades i analitzades a l'aula (vegeu 1.2). Es pot tractar de casos pràctics proposats amb l'antelació suficient pel professor extrets de sentències dels tribunals. També es proposa com activitat autònoma un examen parcial, la forma concreta del qual la determinarà cada professor en el seu grup.

3.2. Cerca de bibliografia i jurisprudència instrumental per a la resolució dels casos pràctics i la preparació de l'examen parcial. En algun o alguns casos els estudiants hauran de fer la cerca de la documentació de forma autònoma.

3.3. Lectura comprensiva de textos jurídics: Els textos jurídics poden ser sentències, normes, articles de revista o monografies, a més del manual o dels manuals recomanats. El tipus de text jurídic concret es determinarà per cada professor segons el seu grup.

Part del material jurídic a disposició de l'estudiant es lliurarà mitjançant el campus virtual.

## Activitats formatives

| Títol            | Hores | ECTS | Resultats d'aprenentatge |
|------------------|-------|------|--------------------------|
| Tipus: Dirigides |       |      |                          |
|                  |       |      |                          |

|                                        |      |      |                                        |
|----------------------------------------|------|------|----------------------------------------|
| classes magistrals                     | 27   | 1,08 | 2, 5, 11, 16, 17, 23, 24               |
| classes pràctiques                     | 10,5 | 0,42 | 3, 5, 7, 12, 15, 17, 24                |
| Tipus: Supervisades                    |      |      |                                        |
| elaboració pràctiques aula             | 7,5  | 0,3  | 3, 11, 17, 18, 20, 24                  |
| Tipus: Autònomes                       |      |      |                                        |
| cerca de bibliografia i jurisprudència | 10   | 0,4  | 1, 2, 13, 14, 20                       |
| estudi                                 | 43   | 1,72 | 2, 3, 4, 8, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 25 |
| examen parcial                         | 2    | 0,08 | 1, 4, 8, 9, 10, 15, 16, 17, 19, 23, 25 |
| lectura textos jurídics                | 30   | 1,2  | 1, 3, 5, 7, 8, 9, 22, 23, 24           |
| redacció de treballs                   | 20   | 0,8  | 6, 7, 9, 17, 18, 19, 22, 24            |

## Avaluació

### SISTEMA D'AVUACIÓ DE L'ADQUISICIÓ DE LES COMPETÈNCIES I SISTEMA DE QUALIFICACIONS

SISTEMA D'AVUACIÓ I DE QUALIFICACIÓ ORDINARI: combina l'avaluació continuada i la resolució d'un examen final teòric-pràctic, que podrà ser oral o escrit segons el professor de cada grup.

#### 1.1. Avaluació continuada:

Requereix assistir a les classes pràctiques, lliurar els treballs proposats i resoldre, en el seu cas, a l'aula les activitats avaluables. Se superarà l'avaluació continuada quan:

- s'hagi fet l'examen parcial (obligatori i no alliberatori)
- aplicació pràctica de coneixements teòrics
- s'hagi superat l'exposició oral d'un text jurídic proposat pel professor

Les tres activitats avaluables són obligatòries.

El promig de les diferents qualificacions obtingudes de les activitats avaluables ha de ser com a mínim de 5 punts (vegeu activitats d'aprenentatge).

#### 1.2. Examen final:

Només es podrà realitzar si s'ha superat l'avaluació continuada. El tipus concret d'examen (oral, escrit, desenvolupament de preguntes, multiple choice, etc...) serà determinat per l'equip docent. Els estudiants s'examinen de tot el programa.

#### 1.3. Qualificació de l'assignatura amb el sistema d'avaluació

La puntuació obtinguda en l'avaluació continuada tindrà un valor del 30% de la qualificació de l'assignatura. La puntuació de l'examen tindrà un valor del 70% de la qualificació de l'assignatura.

Quan s'hagi superat l'avaluació continuada i s'hagi obtingut un mínim de 5 punts a l'examen final ordinari, la qualificació final de l'assignatura s'obté fent el promig corresponent. L'assignatura s'aprovarà amb l'obtenció d'un promig mínim de 5 sobre 10.

Atenció: quan la qualificació de l'examen final ordinari sigui inferior a 5 la nota final serà suspens.

SISTEMA D'AVUACIÓ I DE QUALIFICACIÓ SUBSIDIARI: per accedir a la re-avaluació s'ha d'haver superat

l'avaluació continuada amb un mínim de 5 punts i el promig de la nota d'avaluació continuada amb la nota de l'examen final ha d'ésser com a mínim de 4 punts sobre 10. Es farà un examen final teòric-pràctic el qual s'haurà de superar amb un mínim de 5 punts. Els alumnes s'examinen de tot el programa.

Quan s'hagi superat l'avaluació continuada i s'hagi obtingut un mínim de 5 punts a l'examen, la qualificació final de l'assignatura s'obtindrà fent el promig corresponent.

L'assignatura s'aprovarà amb l'obtenció d'un promig mínim de 5 sobre 10.

## 2. CONVOCATÒRIES

El nombre de convocatòries està establert en la normativa de permanència.

En l'examen final ordinari no presentar-se sense causa justificada o retirar-se després d'haver estat comunicades les preguntes, implica esgotar la convocatòria.

Tant l'examen final ordinari com el subsidiari serà el mateix per a tots els grups de l'assignatura.

## Activitats d'avaluació

| Títol                 | Pes  | Hores | ECTS | Resultats d'aprenentatge                |
|-----------------------|------|-------|------|-----------------------------------------|
| avaluació continuada  | 30 % | 0     | 0    | 1, 7, 9, 10, 12, 13, 16, 17, 18, 22, 24 |
| examen final ordinari | 70 % | 0     | 0    | 1, 10, 11, 15, 17, 21, 23, 25           |
| re-avaluació          | 70%  | 0     | 0    | 4, 5, 6, 9, 11, 12, 15, 17, 18, 22, 25  |

## Bibliografia

### BIBLIOGRAFIA Bàsica

#### A. Legislació:

1. Codi Civil de Catalunya i legislació complementària
2. Codi Civil espanyol
3. Llei i Reglament hipotecaris

#### B. Manuals (selecció indicativa):

1. Fundamentos de Derecho civil patrimonial, Luis Díez-Picazo, T. III, 3ª edic., , Thomson Civitas, Pamplona, 2007.
2. Derecho civil de Cataluña. Derechos reales, Pedro del Pozo Carrascosa - Antoni Vaquer i Aloy - Esteve Bosch Capdevila, Marcial Pons, Barcelona, 4ª edic., 2012.
3. Institucions del Dret Civil de Catalunya. Vol. 1. Introducció i part general. Obligacions i contractes. Drets reals, Lluís Puig i Ferriol - Encarna Roca Trías, Tirant lo Blanch, Valencia, 2007.
4. Lecciones de derecho inmobiliario registral, AA. VV., Atelier, 1ª ed., Barcelona, 2008.

#### C. Comentaris:

1. Comentarios de Derecho Patrimonial Catalán. Colegio de Registradores, AA. VV. Ed. Bosch, Barcelona 2008.

2. Comentario al CC y Compilaciones Forales. EDERSA. Madrid 1979-1995.
3. Comentario del CC. Ministerio de Justicia. T. I-II, Madrid 1991-1992.